

La realitat humana

Text > JOSEP PASTELLS

Album del naufragi es compon de divuit contes insòlits i enginyosos dividits en sis apartats: epopeia, mite, teologia, crònica negra, elegia i *fabliaux*. El professor de la Universitat de Girona Pep Valsalobre (Girona, 1956) debuta com a escriptor —o «alquimista que no fa sinó reescriure el que ja s'ha escrit», per emprar paraules seves— amb una obra sorprenent que, relat rere relat, contribueix a corroborar l'encert de la frase amb què es tanca l'epíleg: «La realitat humana és excelsament banal i sense substància».

El llibre es podria entendre com un divertiment de l'autor, com un descans lúdic que es concedeix després d'haver publicat una vintena de llibres acadèmics, però Valsalobre, farmacèutic, filòleg i historiador de la literatura, va molt més enllà. No es limita a narrar un enfilall de situacions còmiques, inquietants o desbaratades, sinó que ho aprofita per oferir, a qui sàpiga llegir entre línies, elements que deixen ben clars els defectes més comuns de l'ésser humà, la seva incapacitat per escapar de les mancances pròpies d'una vida que, per més mítica o heroica que pugui semblar, acabarà enfangada en la més absoluta de les vulgaritats.

Un suïcida recurrent, un home decidit a esborrar tots els seus records i un altre que descobreix els inconvenients de la invisibilitat protagonitzen l'apartat *epopeic* del llibre, mentre que pel *mític* hi desfilen un vampir malalt, un individu que s'enamora d'una morta, en Frankenstein i la Caputxeta Vermella, una dona que tem el tió i un home que reula físicament cinc segles enrere. Tots pateixen alguna malastrugança que, d'una manera o una altra, en confirma l'ordinària. És el mateix que passa en els tres relats *teològics*, en els quals apareixen unes prostitutes condemnades a la foguera; en Llàtzer, que després de ressuscitar no es pot tornar a morir, i en Prudenci, que ja sap quin dia es morirà.

El llibre també inclou dues *cròniques negres* —en una, dos veïns comparteixen aspiracions literàries; en l'altra, hi trobem el millor fisionomista de la història de la humanitat— i dues *elegies*: la del barquer que trasllada morts a l'altra riba i la d'un foraster que reparteix uns enigmàtics paperets encartonats entre els clients d'un bar. Sempre hi ha un punt d'intriga, en aquests relats, i sempre s'arriba al final amb un regust agre, sovint torbador. Potser per compensar-ho, l'autor clou el recull amb tres *fabliaux* eròtics plens d'humor i de

VALSALOBRE, Pep. *Àlbum del naufragi*. Catarroja: Editorial Afers, 2024. 164 p.

personatges suggeridors: un professor universitari que gràcies al Facebook lliga amb una entusiasta de Cézanne; dos lingüistes que aprofiten un congrés per lliurar-se als plaers de la carn i un genetista interessat en la conducta sexual de la mosca de la fruita.

Són, en definitiva, uns contes intel·ligents, molt ben escrits i pensats, que demostren que, digui el que digui Valsalobre, ha nascut un escriptor.

Uns bigotis que encara fan córrer la tinta

Text > LAURA REIXACH

«**H**e leído la prensa. ¿Y qué, nos bajamos los pantalones ante los catalanes?», li va etzibar el vicepresident Alfonso Guerra a Jorge Semprún, el titular del Ministeri de Cultura, quan aquest, un cop s'havia sabut que Salvador Dalí havia deixat l'Estat espanyol com a únic hereter, va mostrar un tarannà conciliador en referència a la gestió del llegat del pintor. Un comentari ben revelador, citat per l'exministre a les seves memòries, i que és una de les moltes sucoses informacions complementàries

que enriqueixen aquest remarcable *Els últims secrets de Dalí* de Josep Playà Maset (Castellgalí, 1957), publicat per l'Editorial Gavarres.

Una obra narrada amb rigor i precisió, que ha estat merescudament premiada amb el Carles Rahola a millor projecte de comunicació periodística i que serveix a Playà per descobrir-nos les interioritats de l'exercici de la tasca política. A partir del recull fet de les memòries de Marià Lorca, exalcalde de Figueres alhora que confident de Dalí, l'autor hi traça un retrat, fidedig-

ne i exhaustiu, de la complexitat que va suposar aconseguir col·locar la capital empordanesa com a epicentre de l'herència daliniana, i ens fa palès el paper decisiu que hi van tenir les persones que hi van participar, que varen fer decantar la balança cap a una banda i no cap a l'altra.

Marià Lorca, amb el seu tracte proper, respectuós i sincer, va aconseguir derrocar la muralla aixecada per l'anomenada *troika*, formada per Domènech, Descharnes i Pitxot, entorn d'un Dalí molt afeblit físicament i a les acaballes

Al servei de mariners i navegants

Text > JOAN VICENS I TARRÉ

Els fars formen part de l'imaginari col·lectiu, no només com a mers edificis que ajuden a guiar la navegació marítima, sinó per tot el seu simbolisme. Hi ha molts estudis i publicacions dedicats als fars d'arreu del món, però el que no és habitual són els treballs dedicats a les persones que hi fan feina.

Els faroners són unes figures fascinants que han tingut un paper crucial en la història marítima. La seva vida, sovint envoltada de misteri i solitud, era plena de dedicació i sacrifici, i solia ser molt solitària, especialment en fars situats en illes remotes. Alguns faroners vivien amb la seva família, però d'altres passaven llargs períodes en absoluta soledat. El seu treball era molt rutinari, amb uns horaris fixos per assegurar-se que el llum estava sempre encès a temps. La disciplina era crucial per evitar qualsevol error que pogués posar en perill la vida dels mariners.

Amb el temps, l'automatització de molts fars va reduir progressivament la necessitat de la figura del faroner resident. Aquest procés, que va començar a la segona meitat del segle xx, va acabar amb la transformació total de la professió. Malgrat tot, la figura del faroner ha quedat en el nostre imaginari com un símbol de dedicació, so-

litud i romanticisme: els faroners són unes persones que dediquen la seva vida professional a donar un servei públic a unes altres persones que no sabran mai qui són.

David Moré Aguirre, besnet, net i nebot de faroners, historiador i arxiver municipal de Tossa, dedica la seva recerca professional a estudiar, conèixer i a reivindicar les vides de les persones que han treballat en els fars. Amb aquest catàleg divulgatiu, editat pel Centre d'Estudis Tossencs i dedicat al seu avi, Alberto Aguirre Martín, l'autor ens apropa a tota una vida dedicada a ser faroner, tot seguint el fil argumental del dibuix com a passió del seu avi.

Avui dia, el far de Tossa acull un centre d'interpretació on s'exposa el projecte museístic «Far de Tossa. Un segle de senyals marítims a la Costa Brava», que ens explica la història i la tecnologia d'aquests elements i ens ajuda a entendre l'evolució del far de Tossa, de manera paral·lela a la transformació de la societat fins a l'actualitat. Aquestes històries ens recorden el valor de la perseverança, la dedicació i l'impacte que aquestes figures solitàries van tenir en la seguretat marítima de la Costa Brava.

Aquest quadern divulgatiu dona a conèixer la vida d'aquest faroner i li

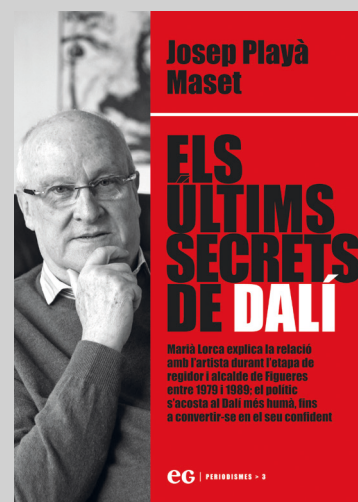
MORÉ, David. *Quadern d'un faroner: Alberto Aguirre Martín (1924-2023)*. Tossa: Centre d'Estudis Tossencs, 2024. 75 p.

atorga rellevància. La feina de recerca de David Moré Aguirre ens hi acosta i ens il·lumina un xic més pel que fa a la vida d'aquests herois i heroïnes al servei de mariners i navegants anònims. El trobem editat en quatre idiomes perquè pugui esdevenir una publicació referent per a tots els turistes i visitants de Tossa que acudeixen al centre d'interpretació i s'interessen pel món dels fars i de la seva gent com a part del patrimoni cultural de Tossa.

de la vida. Aquesta confiança i aquesta proximitat van portar el pintor, en una habitació de la clínica Quirón, a fer dues peticions al seu convilatà. La primera va ser coneguda aviat: ser enterrat sota la cúpula del seu Teatre-Museu, i no a Púbol, al costat de Gala, la seva musa i companya de vida. La segona, però, s'ha fet esperar. Un temps molt llarg. Fins ara, trenta-cinc anys més tard, que Lorca s'ha decidit a explicar-ho i ha escollit Playà com a confessor.

El contingut d'aquesta segona petició i els compromesos esdeveniments que va generar, no us els descobriré pas jo aquí. No voldria fer-vos-en un espòiler —com es diu ara, per aquesta

benvolença amb els termes anglòfons que ens colonitzen temporalment—; no tinc la intenció de robar-vos el plaer de descobrir-ho vosaltres mateixos endinsant-vos en les pàgines d'aquest apassionant *Els últims secrets de Dalí*. Un magnífic treball de testimoni històric que, amb tot de dades solvents i contrastades i farcit d'anècdotes pintoresques i curioses, dissectiona amb agudesia i sense censures la complexitat de la cessió i la gestió de la deixa d'aquest artista de renom internacional i bigotis encerats que s'estimava la seva ciutat, Figueres, i que s'emocionava a pleret amb la monarquia. Tant, que, fins i tot, els escrivia versos.

PLAYÀ, Josep. *Els últims secrets de Dalí*. Cassà de la Selva: Gavarres, 2024. 200 p.